

Mesleki İlgi Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Uygulanması

Feyzi Kaysi

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, İstanbul.
ORCID: F. Kaysi (0000-0001-6681-4574)

Özet

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri programı tercih etme nedenleri arasında, ilgili programa yönelik ilgileri etkili olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının mesleki ilgi düzeylerini belirlemektir. Çalışma nicel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada verileri elde etmek amacıyla Mesleki İlgi Ölçeği geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi boyutunda 254 katılımcı yer almıştır. Ölçek dört boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin uygulanması aşamasında 296 katılımcı çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada katılımcıların mesleki ilgilerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite tercihlerinde mesleki ilgilerini ön planda tuttukları anlaşılmaktadır. Ayrıca bireylerdeki mesleki ilginin oluşmasında yaşantıların etkili olduğu belirlenmiştir. Mesleki ilginin yaşa ve programa bağlı olmadan mezuniyet sonrasında da yansıdığı sonucu elde edilmiştir. Çalışmanın önerileri arasında, ölçeğin farklı zamanlarda uygulanması ile öğrencilerin mesleki ilgi düzeylerindeki değişimin gözlenmesi yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: mesleki ilgi; mesleki ilgi düzeyi; ölçek geliştirme; üniversite öğrencileri

Development and Implementation of the Professional Interest Scale

Abstract

Professional interest of individuals can affect university selection. The purpose of this study is the investigation of professional interest levels of university students and graduates. The study was carried out with quantitative techniques. Professional Interest Scale was developed and implemented to collect data in the study. The scale consists of four dimensions and 19 items. During the implementation phase of the scale, 296 participants were included in the study. In the study, the participants' professional interests were at high level. It is understood that they prioritize their professional interests in university selection. In addition, it has been determined that experiences are effective in creating professional interest in individuals. It was concluded that professional interest is reflected after graduation regardless of age and professional program. Among the suggestions of the study are observing the change in the professional interest levels of the students by ensuring that the scale is implemented at different times.

Keywords: scale development; university students; professional interest; professional interest level.

1. GİRİŞ

Bireylerin üniversite veya öğrenim görecekları program tercihleri esnasında göz önünde bulundukları etkenlerden bir tanesi ilgidir. İlgi kısaca, bireylerin meyilleri şeklinde ifade edilebilir. Bu meyillerin gerçekleştirilmesi sonrasında bireylerin yaşamları da etkilenmektedir. Diğer bir ifade ile ilgi, bireylerin yaşantılarını ve çevreleriyle olan etkileşimlerini etkileyen bir kavramdır (Ion, Nye ve Iliescu, 2019; Yaman, Gerçek ve Soran, 2008). Aynı zamanda bireylerin davranışlarını, öğrenme hedeflerini ve başarılarını da etkilemektedir (Pohlhausen, 2005). Bu nedenle bireylerin yapacakları tercihlerde, ilgilerinin etkisiyle yaşamlarının sonraki aşamaları

da şekillenebilmektedir. Çünkü ilginin oluşmasında yaşantıların etkisi oldukça yüksektir (Özguven, 2000). Bu bakımdan üniversite öğrencilerinin öğrenim süresince yaşantıları, tercih ettikleri mesleğe yönelik ilgilerini etkilemektedir. Bireylerin, yaşamlarının sonraki aşamalarını etkileyebilecek en önemli kararlardan biri, meslek seçimi esnasında ortaya çıkmaktadır (Atlı ve Keldal 2017). Bazı durumlarda yaşanan olumsuz durumlar bireyleri mesleki ilgi açısından olumsuz etkilerken, bazı durumlarda bireylerin mesleki ilgileri olumlu şekilde değişebilmektedir. Mesleki ilgi, bir bireyin belirli bir etkinliği, akademik konuyu veya mesleği ne ölçüde sevdiği olarak tanımlanmaktadır (Sheu ve diğ., 2010). Bu bakımdan mesleki ilgi, üniversite öğrenimi süresince birçok karar alma durumunda etkili olabilmektedir (Yaman, Gerçek ve Soran, 2008). Bireylerin öğrenim gördükleri programa yönelik ilgilerinin belirlenmesi önem arz etmektedir (Dikmen ve Tuncer, 2018). Özellikle meslek seçimi sürecinde bireylerin ilgi, yetenek ve beklentilerini göz önünde bulundurarak tercih yapması önem

*Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

F. Kaysi, Email: fkaysi@iuc.edu.tr

Geliş Tarihi / Received Date: 11.02.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 04.03.2021

Doi: 10.26701/uad.878426

taşımaktadır (Polatçı ve Gültekin, 2019). Aksi takdirde, yaşantılar sonucu beklentilerin karşılanmaması durumunda bireylerin mesleki ilgileri azalabilmektedir. Bu durum mezunların istihdamında da olumsuzluklara neden olabilmektedir. Çünkü işe alım süreçlerinde bireylerin istihdam olacakları işyerine uygun beceri ve yeteneklere sahip olması beklenmektedir (Sekiguchi, 2004). Bunu sağlamanın yollarından birisi de, bireylerin mesleki ilgilerinin beklenen düzeyde olması ile gerçekleşebilir. Bu sayede bireylerin mesleki uygunlukları mesleki ilgileri ile ilişkilendirilebilir. Diğer bir ifadeyle, mesleklerin ilgi düzeyi yüksek bireylerce gerçekleştirilmesi, niteliği ve memnuniyeti arttırabilir (Yaman, Gerçek ve Soran, 2008). Bu sayede istihdam olacak bireyler ve işverenlerdeki memnuniyet de artabilir.

Mesleki ilgilerin tanımlanmasında üç temel özellik öne çıkmaktadır. Bunlar mesleki ilgilerin bireysel özellikler olduğu, mesleki ilgilerin bireyin etkinlik tercihini yansıttığı ve mesleki ilgilerin bireyde itici güç veya motivasyon kaynağı olduğu şeklindedir (Rounds ve Su, 2014). Bu özelliklerin bireylerin yaşantılarını doğrudan etkilediği düşünüldüğünde, bireylerin yaşamlarının en önemli etkenleri arasında mesleki ilgilerin yer aldığı ifade edilebilir. Mesleki ilgiler iş yaşamında da etkili olabilmektedir. Mesleki ilgi ve öz-yeterlik algıları mesleki seçim sürecini etkileyen en önemli faktörler olarak görülmektedir (Baker, Larson ve Seipel, 2019; Larson, 2012). Bu kavramlar ile bireylerin çevreleri hakkında karar verdikleri anlaşılmaktadır. İlgiler, bireylerin belirli faaliyetlere ve çevrelere yakınlaşmalarında veya onlardan uzaklaşmalarında yönlendirici bir role sahiptir (Larson, Pesch, Bonitz, Wu ve Werbel, 2014). Aynı zamanda ilgilerin eğitim ve kariyer hakkında karar vermede en önemli faktör olduğu (Tang, 2009) ve bu çerçevede eğitim ve kariyer seçimlerinin öngörüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Elsworth, Harvey-Beavis, Ainley ve Fabris, 1999). Mesleki ilginin bireylerin iş hayatındaki etkileri de dikkat alınmalıdır. Bireylerin mesleki ilgilerinin bilinmesi, iş performansını tahmin etmede yardımcı olabilir (Van Iddekinge, Roth, Putka ve Lanivich, 2011). Bu sayede bireylerin istihdamları hakkında daha iyi kestirimler yapılabilir.

Mesleki ilgiyi etkileyen başka etkenler de bulunmaktadır. Kültürel etkenlerin mesleki ilgileri etkilediği görülmüştür (Ott-Holland, Huang, Ryan, Elizondo ve Wadlington, 2013). Aynı zamanda okul, aile ve iş gibi çevresel etkilerle mesleki ilgilere yönelik cinsiyet ve yaşa bağlı beklentiler üzerinden kimlikler oluşturulur (Low ve Rounds, 2007). Mesleki ilgi boyutlarında, erkeklerin daha yüksek düzeyde gerçekçi ve araştırmacı ilgileri ve kadınların da daha yüksek düzeyde sanatsal ve sosyal ilgileri vardır (Su, Rounds ve Armstrong, 2009). Mesleki ilgiler, bazen diğer ilgileri de olumlu şekilde etkileyebilmektedir (Perrera ve McIlveen, 2018). Bireylerin mesleki ilgilerinden tatmin olmaları halinde, yaşamlarının diğer süreçlerinin olumlu şekilde etkilenebileceği ifade edilebilir. Aynı zamanda mesleki ilgiler mesleki arzuları da ortaya çıkarır

(Bergmann ve Eder, 2005). Bu sayede bireylerin mesleklerinden memnun olma düzeyleri artabilir. Stajlardaki mesleki deneyimler, bireylerin mesleki çevrelerinin oluşmasını etkiler (Neuenschwander, Hofmann, Jüttler ve Schumann, 2018).

Zamanla bireylerdeki mesleki ilgiler değişebilmektedir. Bireylerin mesleki ilgi düzeyleri ergenlik döneminde az da olsa artma eğilimindedir (Tracey, Robbins ve Hofsess, 2005). Bu eğilim yetişkinlik dönemlerinin ortalarına kadar devam edebilmektedir (Donnay, Morris, Schaubhut ve Thompson, 2005). Fakat mesleki ilgideki kararlılık 18 ve 22 yaşları arasında en yüksek seviyeye ulaşır (Low, Yoon, Roberts ve Rounds, 2005). Bu kararlılığın oluşmasında, lise dönemlerinde oluşan mesleki ilginin üniversitedeki deneyimlerle şekillendiği anlaşılabilir. Üniversite öğrencilerinin yaş grupları incelendiğinde, bireylerin mesleki ilgileri bu dönemlerde büyük oranda şekillendiği ifade edilebilir. Bu nedenle üniversite öğreniminin bireylerin mesleki ilgilerine karar vermede en önemli zaman dilimlerinden birisi olduğu belirtilebilir. Üniversite öğrencileri, öğrenimlerini bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve davranışlarını kazanmak amacıyla gerçekleştirmektedirler. Bu kazanımları besleyen en önemli hususlar arasında mesleğe yönelik kişinin sahip olduğu ilgi düzeyidir. Öğrencilerin üniversite öğrenimleri sürecindeki deneyimleri mesleki ilgilerini etkileyebilmektedir. Öğrencilerin üniversite öğrenimindeki mesleki ilgi düzeylerinin ölçülmesi, bireylerin öğrenim gördükleri mesleğe yönelik ilgilerini ve mesleki ilgilerdeki değişimleri de ortaya çıkarabilir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ve mezunların mesleki ilgilerini ölçmek amacıyla ölçek geliştirmek ve bu ölçeği uygulayarak bireylerin mesleki ilgi düzeylerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda üniversite öğrencileri ve mezunların mesleki ilgi düzeylerinin cinsiyet, mezun olunan lise türü, sınıf, statü, yaş, çalışma durumu ve öğrenim görülen program değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterme durumları incelenecektir. Böylece belirlenen ölçek boyutları için öğrencilerin mesleki ilgi düzeylerin belirlenmesi ve mesleki ilgi düzeylerinin değişimi yorumlanabilir.

2. YÖNTEM

Çalışma nicel veri toplama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda çalışma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli belirlenmiş bir gruptaki bazı özelliklerin ifade edilmesi amacıyla verilerin toplanmasını olarak ifade edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Bu sayede çalışma grubunun daha iyi ifade edilebileceği düşünülmektedir. Çalışma Mesleki İlgî ölçeğinin geliştirilmesi ve geliştirilen ölçeğin uygulanması şeklinde iki boyutta tamamlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında SPSS 22.0 paket programıyla açımlayıcı faktör analizi ve Lisrel paket program ile de doğrulayıcı faktör analizi süreçleri tamamlanmıştır. Ölçeğin uygulanması aşamasında elde

edilen veriler, SPSS ile analiz edilmiştir.

2.1. Ölçeğin Geliştirilmesi

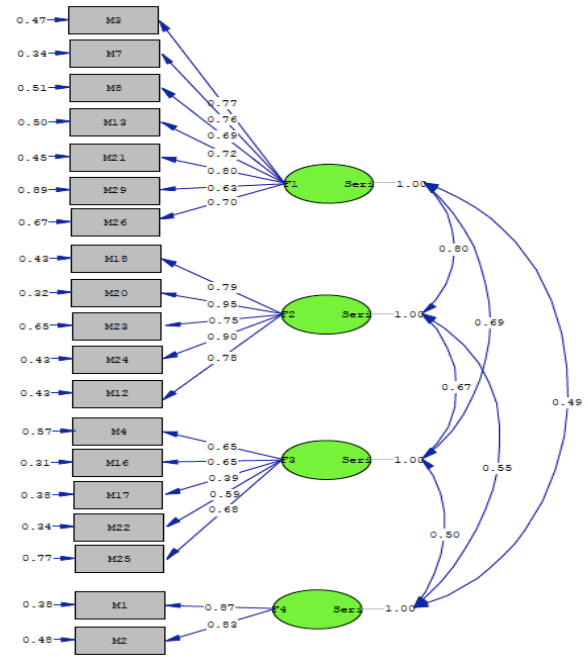
Ölçek geliştirme çalışmalarında İstanbul'daki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 254 katılımcı yer almıştır. Alanyazın taranması ve öğrencilerle yapılan informal görüşmeler sonrasında ölçek madde havuzu için 27 potansiyel madde belirlenmiştir. Bu maddeler, biri eğitim programları diğeri mesleki eğitim alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşlerine sunulmuştur. Öğretim üyelerinin beyan ettikleri görüşler doğrultusunda iki madde potansiyel ölçek havuzundan çıkarılmıştır. Faktör analizi çalışmaları 23 madde ile sürdürülmüştür. Faktör analizi esnasında 40'tan fazla madde içermeyen ölçeklerde 200 bireylik örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirtilmiştir (Comrey, 1988). Aynı zamanda, çalışılacak örneklemin madde sayısının beş veya 10 katı kadar olması da beklenmektedir (Büyüköztürk, 2002;

Tavşancıl, 2002). Dolayısıyla ölçek madde sayısı ve katılımcı sayısının faktör analizi çalışmaları için yeterli olduğu ifade edilebilir. Bu maddeler üzerinde yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda dört madde, madde yüklerinin düşük olması nedeniyle çıkarılmıştır. Tablo 1'de ölçek maddelerine yönelik açımlayıcı faktör analizi sonuçları yer almıştır.

Tablo 1 incelendiğinde, geliştirilmesi planlanan ölçeğin dört faktörlü ve 19 maddeli yapısının uygun olduğu görülebilmektedir. Faktör analizinde temel bileşenler ve varimax döndürme yöntemleri kullanılmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde özdeğerlerin (eigen value) 1'den büyük olması dikkate alınmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda; 3, 7, 8, 13, 15, 19 ve 21. maddelerin Mesleki Hazır Bulunuşluk (MHB), 12, 14, 18, 20 ve 23. maddelerin Kendini Geliştirme (KG), 4, 11, 16, 17 ve 22. maddelerin Meslek Seçim Farkındalığı (MSF) ile 1 ve 2. maddelerin Mesleğini Başkalarına Önerme (MBÖ) boyutunda sınıflandırabileceği belirlenmiştir. Ölçeğin 19 madde ve dört faktörlü yapısında toplam açıklanan varyansın %64,14'ünü kapsamaktadır. Ölçeğe ait KMO değeri ,910 ve Cronbach's Alpha ,923 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen KMO değerine göre örneklem büyüklüğünün faktör analizi için "mükemmel" olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Cronbach's alpha değerinin ,80'nin üzerinde olması ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Field, 2005).

Tablo 1. Ölçek Geliştirme Sürecinde Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktörler ve Madde Yükleri			
	MH	KG	MSF	MBÖ
M21: Mesleğimle ilgili uygulamaları yapabiliyim.	.778			
M13: Mesleğime yönelik yeterliliklere sahibim.	.764			
M8: Mesleğimdeki uygulamalar, yeteneklerime uygundur.	.669			
M7: Mesleğimde karşılaştığım zorlukların üstesinden gelebilirim.	.645			
M15: Mesleki alan bilgimin yeterli olduğunu düşünüyorum.	.607			
M3: Bu mesleğe uygun olduğumu düşünüyorum.	.583			
M19: Mesleğimden memnunum.	.545			
M14: Mesleğimle ilgili yazılımları sürekli takip ederim.		.842		
M20: Mesleğimle ilgili teknolojileri sürekli takip ederim.		.738		
M23: Mesleğimle ilgili yazılımları kullanırım.		.671		
M18: Mesleğimle ilgili araştırmalar yaparım.		.630		
M12: Mesleğime yönelik kendimi sürekli geliştirme gayreti içerisindeyim.		.599		
M4: Bu mesleği neden seçtiğimin cevabını biliyorum.			.725	
M22: Mesleğimle ilgili yaptığım tercihlerin farkındayım.			.691	
M11: Meslek seçimimde kendi tercihlerim ön plana çıktı.			.671	
M16: Mesleğimin gerekliliklerinin farkındayım.			.657	
M17: Mesleğimin önemli olduğunu düşünüyorum.			.538	
M1: Başka kişilerin bu mesleği seçmesi için olumlu yorumlar yaparım.				.841
M2: Başka kişilerin bu mesleği seçmesine sevinirim.				.835
Faktör Özdeğerleri	8.165	1.681	1.180	1.160
Açıklanan Varyans	42.976	8.848	6.210	6.107
Toplam Açıklanan Varyansın	42.976	51.824	58.083	64.140
KMO Yeterlilik Ölçütü	.910			
Bartlett's Testi	$X^2=2207.389$, $sd=171$, $p=.000$			
Faktörlerin Cronbach's Alpha Katsayısı	.872	.878	.779	.783
Tüm Değişkenlerin Cronbach's Alpha Katsayısı	.923			

Şekil 1. Doğrulamalı faktör analizi sonuçları

Açımlayıcı faktör analizi sonrasında 19 madde için Lisrel programı üzerinden ölçeğe yönelik doğrulamalı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonucunda ölçek maddeleri ve faktörler arasındaki ilişki Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1'e göre, ölçek maddeleri ve faktörler arasındaki ilişki düzeyi yeterli düzeydedir. Ayrıca ölçeğe yönelik

Chi-Square değeri 235.99, serbestlik derecesi 137, p değeri 0.00 ve RMSEA değeri 0.057 olarak belirlenmiştir. χ^2 /sd değerinin üçten küçük olması mükemmel düzeyde uyumun varlığı olarak ifade etmektedir (Schreiber vd., 2006). Bu sebeple ölçeğe ait bu değer 1.72 olarak bulunması mükemmel düzeydeki uyumu göstermektedir. Ayrıca RMSEA değerinin 0.08'den küçük olması uyumun iyi olduğunu göstermektedir (Çokluk ve diğ., 2012). Son olarak ölçeğe yönelik NFI değeri 0.96, CFI değeri 0.98, IFI değeri 0.98, RFI değeri 0.95, RMR değeri 0.054, SRMR değeri 0.051, GFI değeri 0.90 ve AGFI değeri 0.91 olarak ölçülmüştür. Bu sonuçlara göre model-veri uyumunun NFI, AGFI, NFI, CFI, IFI ve RFI değerleri için mükemmel olduğu, GFI RMR ve SRMR değerleri için kabul edilebilir düzeyde olduğu anlaşılmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2007).

2.2. Ölçeğin Uygulanması

Üniversite öğrencilerinin Mesleki İlgî Düzeylerini ölçmeye yönelik geliştirilen ölçek için uygulama sürecine geçilmiştir. Ölçeğin geliştirme aşamasındaki katılımcılardan farklı katılımcılar ile ölçek uygulama süreçleri yürütülmüştür. Bu kapsamda 296 katılımcı ölçeğin uygulanma aşamasında görüş bildirmiştir. Bu katılımcılara dair bazı bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeğin Uygulanmasına Katılan Katılımcılara Dair Bazı Bilgiler

Değişken	Özellik	f	%
Cinsiyet	Erkek	255	86.1
	Kadın	41	13.9
Lise Mezuniyet Türü	Meslek Lisesi	212	71.6
	Genel (Anadolu) Lisesi	84	28.4
Katılımcı Statüsü	Öğrenci	178	60.1
	Mezun	118	39.9
Sınıf	1. sınıf	75	25.3
	2. sınıf	103	34.8
	Mezun	118	39.9
Yaş	17-19 Arası	53	17.9
	20-22 arası	183	61.8
	23 ve üstü	60	20.3
Programla İlgili Çalışma Durumu	Çalışmıyorum	162	54.7
	İlgisiz yerde çalışıyorum	58	19.6
	İlgili yerde çalışıyorum	76	25.7
Program	Kontrol ve Otomasyon Tkn.	86	29.1
	Elektronik Tkn.	83	28.0
	Elektrik	56	18.9
	Radio ve Televizyon Tkn.	37	12.5
	Elektronik Haberleşme Tkn.	34	11.5
	Toplam	296	100.0

Tablo 2 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine 255 (%86.1) erkek, 41 (%13.9) kadın; lise mezuniyet türüne göre 212 (%71.6) meslek lisesi ve 84 (%28.4) genel lise mezununun çalışmada yer aldığı görülmektedir. Çalışmadaki katılımcıların statüleri incelendiğinde 178'nin (%60.1) öğrenci ve 118'inin (%39.9) program mezunlarından oluştuğu anlaşılmaktadır. Katılımcılardan 75'i (%25.3) birinci sınıf, 103'ü (%34.8) ikinci sınıfta öğrenim gör-

mektedir. Yaş değişkenine göre çalışmada 53'ü (%17.9) 17-19, 183'ü (%61.8) 20-22 arası ve 60'ı (%20.3) 23 ve üstü yaşta katılımcılar bulunmaktadır. Katılımcılardan 162'si (%54.7) çalışmıyorken, 134'ü (%45.3) bir işyerinde çalıştığını belirtmiştir. Bir işyerinde çalışan katılımcılardan 58'i (%19.6) öğrenim gördüğü programla ilgisi olmayan bir işyerinde çalıştığını ifade etmişken, 76'sı (%25.7) da programla ilgili bir işyerinde çalıştığını ifade etmiştir. Son olarak katılımcılardan 86'sı (%29.1) Kontrol ve Otomasyon Teknolojisi, 83'ü (%28.0) Elektronik Teknolojisi, 56'sı (%28.9) Elektrik, 37'si (%12.5) Radyo ve Televizyon Teknolojisi ve 34'ü (%11.5) de Elektronik Haberleşme Teknolojisi Programında olduklarını ifade etmiştir.

2.3. Uygulama Verilerinin Çözülmesi ve Yorumlanması

Yapılan analizlerde dağılımın homojen olduğu durumlarda bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu Scheffe analizi sonuçlarına göre belirlenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde katılımcıların mesleki ilgi düzeyleri Tablo 3'teki değerlere göre yorumlanmıştır.

Tablo 3. Ortalama Değerleri Yorumlamak için Kullanılan Puan Aralıkları ve Düzeyleri

Değer Aralıkları	Düzeyler
1.00 – 1.80	Çok düşük (Kesinlikle katılmıyorum)
1.81 – 2.60	Düşük (Katılmıyorum)
2.61 – 3.40	Orta (Ne katılıyorum ne de katılmıyorum)
3.41 – 4.20	Yüksek (Katılıyorum)
4.21 – 5.00	Çok yüksek (Kesinlikle katılıyorum)

Tablo 3'teki değer aralıkları üzerinden, katılımcıların mesleki ilgi düzeyleri belirlenmiştir. Bu kapsamda, ölçeğin tamamı veya alt boyutları için katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri yanıt ortalamasının 1.00 – 1.80 arasında olması çok düşük, 1.81 – 2.60 arasında olması *düşük*, 2.61 – 3.40 arasında olması *orta*, 3.41 – 4.50 arasında olması *yüksek* ve 4.21 – 5.00 arasında olması ise çok yüksek şekilde belirtilmiştir.

3. BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin mesleki ilgi düzeylerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur. Bu kapsamda analizlere başlamadan önce, ölçeğe yönelik basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Mesleki İlgî (Mİ) Ölçeğine yönelik basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ölçeğe Yönelik Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	n	Skewness	Kurtosis
MHB	296	-0.902	0.688
KG	296	-0.472	-0.347
MSF	296	-1.139	0.986
MBÖ	296	-0.837	0.065
Ölçeğin Tümü	296	-0.927	0.686

Tablo 4'teki ölçeğin basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Kurtosis) değerlerinin 0.986 ve -1.139 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçeklerdeki normallik varsayımı için basıklık ve çarpıklık değerinin ± 1.5 aralığında olması beklenmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007).

Çalışmada katılımcıların Mesleki İlgi Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik düzeyleri analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların mesleki ilgi düzeyleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Mesleki İlgi Düzeyleri

	n	\bar{x}	ss	Düzye
MHB	296	3.78	.86	Yüksek
KG	296	3.49	.96	Yüksek
MSF	296	4.02	.94	Yüksek
MBÖ	296	3.75	1.11	Yüksek
Ölçeğin Tümü	296	3.76	.81	Yüksek

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların mesleki ilgi düzeylerinin hem ölçeğin tamamında hem de alt boyutlarında yüksek olduğu görülebilmektedir.

Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda cinsiyet değişkenine göre mesleki ilgilerine yönelik bağımsız gruplar t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	T testi		
					t	sd	p
MHB	Erkek	255	3.76	.897	-1.183	66.211	.241
	Kadın	41	3.90	.662			
KG	Erkek	255	3.46	.987	-1.263	294	.208
	Kadın	41	3.66	.793			
MSF	Erkek	255	3.98	.960	-1.968	294	.050
	Kadın	41	4.29	.803			
MBÖ	Erkek	255	3.73	1.145	-.670	62.645	.505
	Kadın	41	3.84	.904			
Ölçeğin Tümü	Erkek	255	3.74	.844	-1.805	66.686	.076
	Kadın	41	3.93	.618			

Tablo 6'ya göre ölçeğin tümü, KG, MHB ve MBÖ boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ölçeğin sadece MSF boyutunda kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Katılımcıların mezun oldukları lise türleri değişkenine göre mesleki ilgilerine yönelik bağımsız gruplar t-testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7'deki verilere göre ölçeğin tümü ve MHB boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark meslek lisesinden mezun olanlar lehinedir. Ölçeğin KG, MSF ve MBÖ boyutlarında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Katılımcıların öğrenci veya programdan mezun olmuş olma durumları göz önünde bulundurularak statü değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi analizi yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7. Lise Mezuniyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

	Lise Mezuniyet	n	\bar{x}	ss	T testi		
					t	sd	p
MHB	Meslek Lisesi	212	3.89	.856	3.498	294	.001
	Genel Lise	84	3.51	.844			
KG	Meslek Lisesi	212	3.53	.947	1.112	294	.267
	Genel Lise	84	3.39	1.005			
MSF	Meslek Lisesi	212	4.06	.920	1.317	294	.189
	Genel Lise	84	3.90	.999			
MBÖ	Meslek Lisesi	212	3.77	1.140	.636	294	.526
	Genel Lise	84	3.68	1.049			
Ölçeğin Tümü	Meslek Lisesi	212	3.83	.807	2.189	294	.029
	Genel Lise	84	3.60	.830			

Tablo 8. Katılımcı Statüsü Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

	Statü	n	\bar{x}	ss	T testi		
					t	sd	p
MHB	Öğrenci	178	3.78	.858	-.082	294	.935
	Mezun	118	3.79	.889			
KG	Öğrenci	178	3.43	.925	-1.226	294	.221
	Mezun	118	3.57	1.018			
MSF	Öğrenci	178	4.05	.901	.586	294	.558
	Mezun	118	3.98	1.010			
MBÖ	Öğrenci	178	3.77	1.049	.465	225.767	.642
	Mezun	118	3.71	1.209			
Ölçeğin Tümü	Öğrenci	178	3.76	.782	-.163	294	.871
	Mezun	118	3.77	.875			

Tablo 8'deki veriler incelendiğinde, ölçeğin tamamı ve alt boyutlarına göre statü değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Katılımcıların yaş değişkenine göre mesleki ilgilerine yönelik ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9'daki verilere göre katılımcıların yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Çalışmada cevabı aranan sorular arasında, katılımcıların öğrenim gördükleri programla ilişkili veya ilişkili olmayan bir işyerinde çalışması ve çalışmama durumları incelenmiştir. Bu değişkene göre mesleki ilgilerine yönelik ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10'a göre, katılımcıların öğrenim gördükleri programla ilgili veya ilgisiz bir işyerinde çalışma durumları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < .05$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır. Bu sonuçlara göre, MHB ve Ölçeğin tamamı için meslekleriyle ilgili olmayan bir işyerinde çalışan katılımcılara göre mesleğiyle ilgili bir işyerinde çalışan gruplar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin KG boyutunda an-

Tablo 9. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	Var. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
MHB	17-19 Arası	53	3.84	G. arası	.642	2	.321	.423	.656
	20-22 arası	183	3.75	G. içi	222.321	293	.759		
	23 ve üstü	60	3.85	Toplam	222.963	295			
	Toplam	296	3.78						
KG	17-19 Arası	53	3.51	G. arası	1.730	2	.865	.929	.396
	20-22 arası	183	3.43	G. içi	272.731	293	.931		
	23 ve üstü	60	3.63	Toplam	274.461	295			
	Toplam	296	3.49						
MSF	17-19 Arası	53	4.12	G. arası	.695	2	.347	.387	.679
	20-22 arası	183	3.99	G. içi	262.810	293	.897		
	23 ve üstü	60	4.02	Toplam	263.505	295			
	Toplam	296	4.02						
MBÖ	17-19 Arası	53	3.85	G. arası	.907	2	.454	.364	.696
	20-22 arası	183	3.74	G. içi	365.593	293	1.248		
	23 ve üstü	60	3.68	Toplam	366.500	295			
	Toplam	296	3.75						
Ölçeğin Tümü	17-19 Arası	53	3.83	G. arası	.631	2	.316	.469	.626
	20-22 arası	183	3.73	G. içi	197.380	293	.674		
	23 ve üstü	60	3.82	Toplam	198.011	295			
	Toplam	296	3.76						

Tablo 10. Programla İlgili Bir Alanda Çalışma Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	Var. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	Fark
MHB	Çalışmıyor	162	3.74	G. arası	5.758	2	2.879	3.884	.022	2-3
	İlgisiz yerde çalışıyor*	58	3.61	G. içi	217.205	293	.741			
	İlgili yerde çalışıyor	76	4.00	Toplam	222.963	295				
	Toplam	296	3.78							
KG	Çalışmıyor	162	3.41	G. arası	6.869	2	3.435	3.761	.024	1-3
	İlgisiz yerde çalışıyor*	58	3.37	G. içi	267.592	293	.913			
	İlgili yerde çalışıyor	76	3.75	Toplam	274.461	295				
	Toplam	296	3.49							
MSF	Çalışmıyor	162	4.01	G. arası	3.246	2	1.623	1.827	.163	
	İlgisiz yerde çalışıyor*	58	3.85	G. içi	260.259	293	.888			
	İlgili yerde çalışıyor	76	4.16	Toplam	263.505	295				
	Toplam	296	4.02							
MBÖ	Çalışmıyor	162	3.79	G. arası	5.395	2	2.698	2.189	.114	
	İlgisiz yerde çalışıyor*	58	3.48	G. içi	361.105	293	1.232			
	İlgili yerde çalışıyor	76	3.86	Toplam	366.500	295				
	Toplam	296	3.75							
Ölçeğin Tümü	Çalışmıyor	162	3.73	G. arası	4.816	2	2.408	3.652	.027	2-3
	İlgisiz yerde çalışıyor*	58	3.60	G. içi	193.195	293	.659			
	İlgili yerde çalışıyor	76	3.96	Toplam	198.011	295				
	Toplam	296	3.76							

* = Öğrenim gördüğü programla ilgisi olmayan bir yerde çalışıyor

lamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu fark çalışmayan katılımcılara göre, meslekleriyle ilgili bir işyerinde çalışan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Katılımcıların öğrenim gördükleri program değişkenine göre mesleki ilgilerine yönelik ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11'deki verilere göre öğrenim görülen program değişkeni açısından herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ölçek geliştirme aşamasındaki sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının mesleki ilgi düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir. Bu kapsamda ölçeğe ait Mesleki Hazır Bulunuşluk, Kendini Geliştirme, Meslek Seçim Farkındalığı ve Mesleğini Başkalarına Önerme alt boyutlarının belirlenen boyutlardaki mesleki ilgileri ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada yer alan katılımcıların mesleki ilgi düzeyleri hem ölçeğin tamında hem de alt boyutlarında yüksek olarak belirlenmiştir. Bu tür ölçme araçları ile bireylerin mesleki ilgileri ön planda tutacak şekilde kendilerini

Tablo 11. Program Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

		n	\bar{x}	Var. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p
MHB	Kontrol	86	3.64	G. arası	4.395	4	1.099	1.463	.214
	Elektronik	83	3.80	G. içi	218.568	291	.751		
	Elektrik	56	3.74	Toplam	222.963	295			
	Radyo TV	37	3.99						
	Haberleşme	34	3.94						
	Toplam	296	3.78						
KG	Kontrol	86	3.31	G. arası	5.833	4	1.458	1.580	.180
	Elektronik	83	3.60	G. içi	268.627	291	.923		
	Elektrik	56	3.40	Toplam	274.461	295			
	Radyo TV	37	3.62						
	Haberleşme	34	3.65						
	Toplam	296	3.49						
MSF	Kontrol	86	3.96	G. arası	5.214	4	1.303	1.468	.212
	Elektronik	83	4.11	G. içi	258.291	291	.888		
	Elektrik	56	3.80	Toplam	263.505	295			
	Radyo TV	37	4.12						
	Haberleşme	34	4.20						
	Toplam	296	4.02						
MBÖ	Kontrol	86	3.89	G. arası	7.899	4	1.975	1.602	.174
	Elektronik	83	3.73	G. içi	358.601	291	1.232		
	Elektrik	56	3.58	Toplam	366.500	295			
	Radyo TV	37	3.48						
	Haberleşme	34	3.98						
	Toplam	296	3.75						
Ölçeğin Tümü	Kontrol	86	3.66	G. arası	3.430	4	.857	1.282	.277
	Elektronik	83	3.82	G. içi	194.582	291	.669		
	Elektrik	56	3.65	Toplam	198.011	295			
	Radyo TV	37	3.88						
	Haberleşme	34	3.94						
	Toplam	296	3.76						

daha iyi tanımaları ve ilgi duydukları alana yönlendirmeleri sağlanabilir (Toker, 2017). Üniversite öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan etmenlerin başında mesleki ilgi ve bireylerin yetenekleri gelmektedir (Şeker ve Çapri, 2020; Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2012). Mesleki ilgideki kararlılık üniversite çağındaki yıllarda en yüksek seviyeye ulaşır (Low, Yoon, Roberts ve Rounds, 2005). Bu sonuçla, öğrencilerin öğrenim gördükleri mesleğe yönelik programı, mesleki ilgilerini ön planda tutarak tercih ettiği ifade edilebilir. Meslek seçiminde bireylerin ilgi, yetenek ve beklentilerini dikkate alarak tercih yapması bu nedenle önemlidir (Polatçı ve Gültekin, 2019). Çünkü bu aşamadaki kararlar, bireylerin yaşamlarının tamamını etkileyebilmektedir. Diğer bir ifade ile bireysel ilgiler eğitim ve kariyer hakkında karar vermede en önemli etken olarak görülebilir (Tang, 2009). Aynı zamanda mesleki ilgilerin bireyde itici güç veya motivasyon kaynağı olduğu ön planda tutulmalıdır (Rounds ve Su, 2014). Mesleki ilgisi yüksek bireylerin motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu ve bu motivasyonun bireylerde itici güç olduğu ifade edilebilir. Elde edilen sonuçların üniversitelerin değerlendirilmesinde dikkate alınan öğrenci memnuniyet algılarına (Aydemir, 2016) yardımcı olabileceği ifade edilebilir.

Cinsiyete göre Meslek Seçim Farkındalığı boyutunda kadınlar lehine anlamlılık tespit edilmiştir. Mesleki ilgi

süreçlerinde cinsiyete bağlı beklentiler üzerinden kimlikler oluşmasında okul, aile ve iş gibi çevresel etkiler rol almaktadır (Low ve Rounds, 2007). Cinsiyete göre diğer boyutlarda ve ölçeğin tamamında farklılık olmaması, çalışmada yer alan mesleki programların cinsiyet kimliği olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Lise mezuniyet türleri incelendiğinde, meslek lisesi mezunları lehine ölçeğin Mesleki Hazır Bulunuşluk ve tamamı için anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Mesleki ilgiler, bazen diğer ilgileri de olumlu şekilde etkileyebilmektedir (Perera ve McIlveen, 2018). Bu sonucun elde edilmesinde, meslek lisesi mezunlarının önceki yaşantıları etkisi olduğu ifade edilebilir. Meslek lisesi mezunlarının staj deneyimleri mesleki ilgilerini olumlu şekilde etkileyebilmektedir (Neuenschwander ve diğ., 2018). Meslek lisesi mezunlarının meslekleriyle daha fazla zaman geçirmiş olması mesleki ilgilerinin daha yüksek olmasının etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çünkü ilginin oluşmasında yaşantıların etkisi oldukça yüksektir (Özgül, 2000).

Yapılan analizlerde, bireylerin çalışma durumları ve çalışıyorlarsa öğrenim gördükleri programla ilgili alanda çalışmalarını incelenmiştir. Yapılan incelemede ölçeğin tamamı, Mesleki Hazır Bulunuşluk ve Kendini Geliştirme alt boyutlarında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu sonuçlar mesleğiyle ilgili bir yerde çalışan bireyler lehinedir. İlginin, bireylerin yaşantılarını etkileyen bir kavram

olduğu (Ion, Nye ve Iliescu, 2019; Yaman, Gerçek ve Soran, 2008) göz önüne alındığında, meslekleriyle ilgili bir işyerinde çalışmalarının olumlu etkisi öne çıkmaktadır. Ayrıca mesleki ilginin mesleki seçim sürecini etkilediği (Baker, Larson ve Seipel, 2019; Larson, 2012) ve bireylerin belirli faaliyetlere ve çevrelere yakınlaşmalarında veya onlardan uzaklaşmalarında yönlendirici olduğu (Larson ve diğ., 2014) unutulmamalıdır. Çünkü bireyler mesleki ilgilerini göz önünde bulundurarak çevreleri hakkında karar verebilmektedir. Aynı zamanda bireylerin mesleki ilgileri üzerinden, istihdam olmaları hakkında tahminler yürütülmektedir (Van Iddekinge ve diğ., 2011). Bunun temel nedeni olarak, ilgi düzeyi yüksek bireylerce mesleğin icra edilmesinin yapılacak işin niteliğini arttırabileceği görüşü ifade edilebilir (Yaman, Gerçek ve Soran, 2008). Bu sayede istihdam olacak bireyler ve işverenlerdeki memnuniyet de artabilir. Öğrencilerdeki memnuniyet değişimi, üniversite öğretim elemanlarının daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesinde kullanılacak bir ölçüt olabilir (Aydemir, 2019).

Üniversite öğrencisi ve mezun katılımcılar arasında yapılan incelemede mesleki ilgi boyutlarında bir farklılık tespit edilememiştir. Benzer şekilde katılımcıların yaş grupları ve öğrenim gördükleri programlar arasında da farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, bireylerin tercihlerinin mesleki ilgileri çerçevesinde şekillendiği ve bu ilginin yaşa ve programa bağlı olmadan mezuniyet sonrasına da yansıdığı şeklinde ifade edilebilir. Dolayısıyla bireylerin mesleki ilgi düzeylerinin zamanla belirgin bir şekilde farklılaşmadığı ifade edilebilir. Mesleki ilgi ve öz-yeterlik algıları, meslek seçiminde en önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır (Baker, Larson ve Seipel, 2019; Larson, 2012). Çalışmadaki katılımcıların mesleki ilgi ve öz-yeterlik algılarının mesleki ilgileri çerçevesinde geliştiği ifade edilebilir. Aynı zamanda mesleki ilgiler, bireyin bir mesleğe yakınlaşmasında veya uzaklaşmasında yönlendiricidir (Larson ve diğ., 2014). Buradan hareketle, mesleki ilginin meslek tercihinde etkili olduğu ve bu ilginin bireyde devamlılığı söz konusudur. Ayrıca bireylerdeki mesleki ilgiyi arttırmak amacıyla alternatif yöntemlerin kullanılması sağlanabilir (Genç ve Aydemir, 2015).

Çalışmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak bir takım öneriler aşağıda sunulmuştur. Üniversite ve öğrenim görecek program için, bireylerin potansiyel mesleki ilgilerini de dikkate alarak yaptıkları tercihler zamanla değişebilmektedir. Bu değişimin en önemli nedenleri arasında bireylerin öğrenimleri süresince yaşadıkları deneyimleridir. Bireylerin bu değişimler sonucunda, mesleki ilgilerindeki olası değişimlerinin takip edilmesi ihtiyacı oluşabilmektedir. Bu değişimlerde bireylere mesleki rehberlik hizmetinin verilmesi yerinde olacaktır. Bu kapsamda mesleki ilgi ölçeğinin farklı zamanlarda bireylere uygulanması sağlanabilir. Yapılan uygulamalar sonucunda, mesleki ilgi düzeyleri düşük çıkan öğrencilere başka öğrenim programlarına geçme imkanı sağlanabilir. Fakat bu program geçişleri arasında şimdiki program ile

yeni programın birbirine yakın olması dikkate alınmalıdır. Çünkü öğrencinin kendisine yabancı bir programda öğrenim görmesi mesleğe uyum sağlama noktasında sorunlara neden olabilir. Mesleki ilgi düzeyi ve bireylerin mesleki yeterlikleri arasındaki ilişki hakkında çalışmalar yapılabilir. Bireylerin mesleki ilgilerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin farklı birimdeki katılımcılara uygulanması sağlanabilir. Bu sayede ilgili birimdeki öğrencilerin mesleki ilgi düzeyleri ortaya çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

- Atli, A., & Keldal, G. (2017). Mesleki kişilik tipleri envanterinin geliştirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 73-93.
- Aydemir, E. (2019). Akademik Personel Performans Değerlendirmesinde Bir Karar Destek Sistemi Önerisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 12(2), 131-140.
- Aydemir, E. (2016). Öğrenci Memnuniyeti Açısından Üniversiteler Arası Sıralamada Yeni Bir Sistem Önerisi. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(3): 124-137.
- Baker, D. F., Larson, L. M., & Seipel, M. T. (2019). Relation of reinforcement sensitivity on vocational interest and self-efficacy. *Journal of Career Assessment*, 27(2), 230-245.
- Bergmann, C., & Eder, F. (2005). *AIST-R. Allgemeiner-Interessen-Struktur-Test mit Umwelt-Struktur-Test (UST-R). [GIST-R. General interest structure test with environmental structure test (EST-R)] -Revision*. Göttingen, Germany: Beltz Test GmbH.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyükoztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Comrey, A. L. (1988). Factor-analytic methods of scale development in personality and clinical psychology. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 56(5), 754.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyükoztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Dikmen, M. ve Tuncer, M. (2018). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 3(1), 24-38.
- Donnay, D. A. C., Morris, M. L., Schaubhut, N. A., & Thompson, R. C. (2005). *Strong Interest Inventory manual: Research, development, and strategies for interpretation*. Mountain View, CA: CPP.
- Elsworth, G. R., Harvey-Beavis, A., Ainley, J., & Fabris, S. (1999). Generic interests and school subject choice. *Educational Research and Evaluation*, 5(3), 290-318.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage.
- Genç, Z. ve Aydemir, E. (2015). An alternative evaluation: online puzzle as a course-end activity. *Interactive Technology and Smart Education*, 12(3), 169-182.
- Ion, A., Nye, C. D., & Iliescu, D. (2019). Age and gender differences in the variability of vocational interests. *Journal of Career Assessment*, 27(1), 97-113.

- Korkut-Owen, F. K., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö. ve Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151
- Larson, L. M. (2012). Worklife across the lifespan. In J. I. Hansen & E. Altmeir (Eds.), *Handbook of counseling psychology* (pp. 128–178). Oxford, England: Oxford University Press.
- Larson, L. M., Pesch, K. M., Bonitz, V. S., Wu, T. F., & Werbel, J. D. (2014). Graduating with a science major: The roles of first-year science interests and educational aspirations. *Journal of Career Assessment*, 22(3), 479–488. <https://doi.org/10.1177/1069072713498680>.
- Low, K. S. D., & Rounds, J. (2007). Interest change and continuity from early adolescence to middle adulthood. *International Journal of Educational and Vocational Guidance*, 7, 23–36. doi:10.1007/s10775-006-9110-4
- Low, K. S. D., Yoon, M., Roberts, B. W., & Rounds, J. (2005). The stability of vocational interests from early adolescence to middle adulthood: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 131, 713–737. doi:10.1037/0033-2909.131.5.713
- Neuenschwander, M. P., Hofmann, J., Jüttler, A., & Schumann, S. (2018). Professional desires and career decisions: Effects of professional interests, role models, and internship in lower secondary school. *International Journal For Research In Vocational Education And Training*, 5(3), 226-243.
- Ott-Holland, C. J., Huang, J. L., Ryan, A. M., Elizondo, F., & Wadlington, P. L. (2013). Culture and vocational interests: The moderating role of collectivism and gender egalitarianism. *Journal of Counseling Psychology*, 60, 569–581. doi:10.1037/a0033587
- Özgülven, İ. E. (2000). *Psikolojik Testler*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Perera, H. N., & McIlveen, P. (2018). Vocational interest profiles: Profile replicability and relations with the STEM major choice and the Big-Five. *Journal of Vocational Behavior*, 106, 84-100.
- Pohlhausen, A. (2005). *Entwicklung und Evaluation eines Studieninteressenfragebogens für Offizierbewerber bei der Offizierprüfzentrale der Bundeswehr*, Dissertation, TU Dortmund.
- Polatçı, S., & Gültekin, Z. (2019). Meslek yüksekokulunda okuyorum seçtiğim mesleğe uygun muyum? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 384-396.
- Rounds, J., & Su, R. (2014). The nature and power of interests. *Current Directions in Psychological Science*, 23, 98–103. doi:10.1177/0963721414522812
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., & King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of educational research*, 99(6), 323-338.
- Sekiguchi, T. (2004). Person-Organization Fit And Person-Job Fit in Employee Selection: A Review Of The Literature. *Osaka Keidai Ronshu*, 54(6), 179-196.
- Sheu, H. B., Lent, R. W., Brown, S. D., Miller, M. J., Hennessy, K. D., & Duffy, R. D. (2010). Testing the choice model of social cognitive career theory across Holland themes: A meta-analytic path analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 76(2), 252-264.
- Su, R., Rounds, J., & Armstrong, P. I. (2009). Men and things, women and people: A meta-analysis of sex differences in interests. *Psychological Bulletin*, 135, 859–884. doi:10.1016/j.jvb.2003.11.002
- Şeker, G. ve Çapri, B. (2020). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 651-663.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tang, M. (2009). Examining the application of Holland's theory to vocational interests and choices of Chinese college students. *Journal of Career Assessment*, 17(1), 86–98. <https://doi.org/10.1177/1069072708325743>.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Toker, Y. (2017). Karmaşık FTMM alanlarına ilgilerin öncül değişkenler ve mesleki uyum ölçütleri arasında aracı rolü. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 57(2), 1103-1126.
- Tracey, T. J. G., Robbins, S. B., & Hofsess, C. D. (2005). Stability and change in interests: A longitudinal study of adolescents from grades 8 to 12. *Journal of Vocational Behavior*, 66, 1–25. doi:10.1016/j.jvb.2003.11.002
- Van Iddekinge, C. H., Roth, P. L., Putka, D. J., & Lanivich, S. E. (2011). Are you interested? A meta-analysis of relations between vocational interests and employee performance and turnover. *Journal of Applied Psychology*, 96, 1167–1194. doi:10.1037/a0024343
- Yaman, M., Gerçek, C., & Soran, H. (2008). Biyoloji öğretmen adaylarının mesleki ilgilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 351-361.